

“ วัจนาร มาไท นักต่อสู้สตรีชาวเคนยา ”

เจ้าของรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพประจำปี 2547 มีผลงานที่โดดเด่นเป็นที่ประจักษ์จากการรณรงค์ทางด้านการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมในแอฟริกา แต่เธอก้าวขึ้นมาเป็นบุคคลสำคัญซึ่งผู้คนกล่าวขวัญถึง ก็ด้วยการต่อสู้เพื่อ “ผู้หญิงยากไร้” ในแอฟริกา มาไท ไม่เพียงแต่เป็นสตรีแอฟริกาคนแรกที่จบการศึกษาระดับปริญญาเอกเท่านั้น แต่เธอยังเป็นสตรีชาวแอฟริกันคนแรกที่ได้รับรางวัลโนเบล สาขาสันติภาพนี้ นับตั้งแต่มีการมอบรางวัลโนเบลมา รางวัลโนเบล ถือเป็นรางวัลอันทรงเกียรติระดับนานาชาติ ที่เริ่มมอบให้ผู้ประกอบคุณงามความดีตั้งแต่ปี 1901 เป็นต้นมา โดยแบ่งรางวัลออกเป็น 6 สาขา คือ สันติภาพ-วรรณคดี-ฟิสิกส์-เคมี-การแพทย์-เศรษฐศาสตร์ โดยผู้ได้รับรางวัลจะได้รับเงินจำนวนประมาณ 10 ล้านโครนอร์สวีเดน (ประมาณ 1.3 ล้านเหรียญดอลลาร์) ซึ่งพระราชอาธิบัติแห่งสวีเดนจะทรงพระราชทานรางวัลแก่ผู้ได้รับรางวัลด้วยพระองค์เอง ที่ ออสโล ประเทศสวีเดน ทุกวันที่ 10 ธันวาคมของทุกปี โดยในอดีตมีผู้ได้รับรางวัลโนเบล สาขาสันติภาพ จากทวีปแอฟริกา ได้แก่ ปี 2001 โคฟี อานัน ประเทศกานา ปี 1993 เนลสัน เมเดลลา ประเทศแอฟริกาใต้ ปี 1984 เดสมอน ตูตู ประเทศแอฟริกาใต้ ปี 1960 อัลเบิร์ต จอร์น ลูตูลิ ประเทศแอฟริกาใต้ มาไท เจ้าของรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพประจำปี 2004 นี้ มีประวัติการทำงานและการต่อสู้เพื่อผู้หญิงและสิ่งแวดล้อมมาอย่างยาวนาน ผลงานที่โดดเด่น ได้แก่ ในปี 1977 มาไทได้ริเริ่มจัดตั้งกลุ่ม “Green Belt Movement” (ขบวนการแนวพฤษภัสสีเขียว) ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่เป็นสตรี ขบวนการนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะสกัดกั้นลดทอน ความหายนะอันเกิดจากการตัดไม้ทำลายป่า และการปล่อยปละให้ที่ดินแห้งแล้งกลายเป็นทะเลทราย ความปรารถนาของเธอคือ จะต้องปลูกต้นไม้ให้เพียงพอแก่การนำไปใช้เป็นเชื้อเพลิง โดยไม่ทำลายระบบ นิเวศน์ และต้องต่อสู้กับภาวะผิวดินถูกกัดเซาะพังทลาย การรณรงค์ของเธอที่ปลุกกระตือรือร้นผู้หญิงยากไร้มาช่วยกันปลูกต้นไม้ได้ประมาณ 30 ล้านต้น เป็นสิ่งที่ประเทศอื่นๆ พากันเอาอย่าง แล้วขบวนการแนวพฤษภัสสีเขียวก็เดินทางต่อไปสู่การรณรงค์ในเรื่องการศึกษา โภชนาการ ตลอดจนประเด็นปัญหาที่สำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสตรี ในปลายทศวรรษ 1980 มาไท ได้รับความสนใจจากนานาชาติเมื่อประธานาธิบดีของเคนยาให้การสนับสนุนการพัฒนาโครงการบ้านและตึกหญ้าซึ่งจะก่อสร้างขึ้นกลางสวนสาธารณะอูสุรู ซึ่งเป็นสวนสาธารณะสำคัญที่สุดกลางเมืองหลวงของเคนยา และมาไทประท้วงต่อต้านการกระทำดังกล่าว และถูกจับหลายครั้งโดยรัฐบาลของประธานาธิบดี Daniel arap Moi ของเคนยา แต่แม้กระนั้นโครงการ ดังกล่าวต้องถูกระงับไป

ระยะหลัง ๆ มาไท เธอเริ่มหันไปเป็นผู้นำรณรงค์การต่อสู้ในประเด็นต่างๆ ทางด้านสังคมมากขึ้นในปี 1997 มาไทสมัครลงแข่งขันในตำแหน่งประธานาธิบดีของประเทศเคนยา แต่ต้องพลาตหัวไป ในปี 2002 มาไท ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยได้คะแนนเสียงถึงร้อยละ 98 และในปี 2003 ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสัตว์ป่า จากประธานาธิบดี Mwai Kibaki คณะกรรมการพิจารณารางวัลโนเบลสาขาสันติภาพยกย่องเธอในการ “ใช้วิธีการมองแบบภาพรวมเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนซึ่งครอบคลุมไปถึงประชาธิปไตยสิทธิมนุษยชนและโดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิสตรีเธอเป็นผู้ที่มีมุมมองแบบเห็นโลกทั้งโลกและลงมือทำในภูมิสำเนาของตนเอง มาไท ปัจจุบันมีลูก 3 คน หย่าขาดกับสามีในช่วงปี 1980 โดยอดีตสามีของมาไทให้ข้อคิดเห็นว่า “มาไทเป็นคนที่มีการศึกษามากเกินไป เข้มแข็งเกินไป ประสบความสำเร็จมากเกินไป หยิ่งยโสเกินไป และยากเกินกว่าจะควบคุม” ประวัติการศึกษาและประวัติการทำงานของมาไทโดยย่อ มาไท จบการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านชีววิทยาจาก Mount St. Scholastica College ปริญญาโทจากมหาวิทยาลัยฟิสิกส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา และปริญญาเอกด้านกายวิภาคศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยไนโรบี เคยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสภาภาษาชาติของประเทศเคนยา ปัจจุบันดำรงตำแหน่งสำคัญๆ มากมายได้แก่ 1) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและสัตว์ป่า 2) เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเทศเคนยา 3) เป็นสมาชิกในคณะกรรมการ Global Governance ประจำ สหประชาชาติ 4) เป็นผู้ก่อตั้งและผู้ประสานงาน The Green Belt Movement 5) เป็นสมาชิกก่อตั้ง GROOTS International 6) เป็นคณะกรรมการองค์การผู้หญิงกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อม (Women and Environment Development Organization - WEDO) 7) คณะกรรมการ Green Cross International 8) คณะกรรมการ Environment Liaison Center International ของประเทศเคนยา 9) คณะกรรมการ the Worldwide Network of Women in Environmental Work ของประเทศสหรัฐอเมริกา แหล่งข้อมูลจาก หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน 11 ตุลาคม 2547